

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАНЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ АКАДЕМИЯСЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘСЛИХАТТАРЫ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ САЙЛАУЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ МЕН ӨТКІЗУДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Мақсаты: пропорционалды сайлау жүйесін пайдалана отырып, Қазақстан Республикасы мәслихаттары депутаттарының сайлауын ұйымдастыру мен өткізудің құқықтық негіздерін зерделеу.

Жоспары:

1. Мәслихаттар Қазақстан Республикасының жергілікті өкілді органдары ретінде. Мәслихаттарға сайлау жүйесінің қалыптасуы мен дамуы.
2. Мәслихаттардың депутаттарын бара-бар сайлау жүйесі бойынша сайлау процесінің ерекшеліктері.
3. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну.
4. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу.
5. Дауыстарды санау. Сайлау қорытындыларын анықтау және жариялау.
6. Депутаттық мандаттарды партиялық тізімдер бойынша дауыс беру қорытындылары бойынша бөлу. Мәслихаттар депутаттарын тіркеу.

Мәслихаттар депутаттарын сайлау жөніндегі сайлау процесінің негізгі кезеңдері

1

Сайлауды тағайындау (101-б.)

2

Депутаттыққа кандидаттар ұсыну (103-б.)

3

Кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу (104-б.)

4

Сайлау алдындағы үгіт (27-б.)

5

Дауыс беру, дауыстарды санау (108-б.)

6

Сайлау қорытындыларын анықтау және жариялау (111-б.)

7

Депутаттық мандаттарды бөлу (111-1-б.)

Мәслихаттар депутаттарын сайлау түрлері

Кезекті сайлау (101-баптың 1, 2-тармақтары)

- Негіздеме: мәслихаттар өкілеттігінің конституциялық мерзімінің аяқталуы
- Тағайындайды: Орталық сайлау комиссиясы мәслихаттардың өкілеттік мерзімі аяқталғанға дейін кемінде 3 ай бұрын
- Өткізіледі: Мәслихаттар өкілеттігінің конституциялық мерзімі аяқталғанға дейін кемінде бір ай бұрын

Кезектен тыс сайлау (101-б. 1-т. 2-тармақшасы)

- Негіздеме: мәслихаттардың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату
- Тағайындалады: Орталық сайлау комиссиясы ҚР Президентінің мәслихаттың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы Жарлығы немесе мәслихаттың өзін-өзі тарату туралы шешімі негізінде
- Өткізіледі: Мәслихаттар өкілеттігі мерзімінен бұрын тоқтатылған күннен бастап 2 айдан кешіктірілмей

Мәслихаттар депутаттарын сайлау жөніндегі аумақтық сайлау комиссиясының өкілеттіктері

Сайлау округтерін қалыптастыру және сайлау процесіне қатысушыларды хабардар ету

- аумақтық сайлау округтерін құру туралы шешім қабылдайды
- БАҚ-та округтердің тізімін жариялайды
- сайлау комиссияларының орналасқан жері туралы сайлаушыларды хабардар етеді

Партиялық тізімдерді тіркеу

- депутаттыққа кандидаттар ұсыну бойынша партия комитетінің құжаттарын қабылдайды, ұсынылған құжаттардың сайлау заңнамасының талаптарына сәйкестігін тексереді
- депутаттыққа кандидаттардың ҚР Конституциясының және «ҚР сайлау туралы» Конституциялық заңының талаптарына сәйкестігіне тексеру жүргізеді
- партиялық тізімдерді тіркеу жөніндегі комиссияның отырысын өткізеді
- партиялық тізімдерді БАҚ-та тіркеу туралы хабарлама жариялайды
- депутаттыққа кандидаттарға тиісті куәліктер береді

Саяси партиялардың сенім білдірілген адамдарын тіркеу

- ұсынылған кандидатуралардың сайлау заңнамасының талаптарына сәйкестігін тексереді
- сенім білдірілген адамдарды тіркеу жөніндегі сайлау комиссиясының отырысын өткізеді
- тіркелген сенім білдірілген тұлғаларға куәліктер береді

Дауыс беруден кейінгі рәсімдер

- тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктегі сайлау учаскелері бойынша дауыс беру нәтижелерін белгілейді
- депутаттық мандаттарды бөледі
- мәслихаттар депутаттарын сайлаудың қорытындысын шығарады
- сайланған депутаттарды тіркейді және бұл туралы БАҚ-та хабарлама жариялайды
- сайланған депутаттарға депутаттың куәліктері мен төсбелгілерін береді

Мәслихат депутаттығына кандидаттар ұсыну

Мәслихат депутаттарына қойылатын талаптар:

- ✓ ҚР азаматтығы
- ✓ жасы 20-дан кем емес
- ✓ белсенді сайлау құқығына ие

Кандидат бола алмайды:

- ✓ сот әрекетке қабілетсіз деп таныған, сондай-ақ сот үкімі бойынша бас бостандығынан айыру орындарында отырған азамат
- ✓ заңда белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алынбаған соттылығы бар адам
- ✓ сыбайлас жемқорлық қылмыс және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауда кінәсін сот заңда белгіленген тәртіппен таныған адам

1-қадам

- Филиалдардың (өкілдіктердің) белгіленген тәртіппен тіркелген саяси партияларды партиялық тізімдер бойынша сайланатын мәслихат депутаттығына кандидаттар ұсынуы
- Партия адамдарды партиялық тізімге орналастыру тәртібін дербес айқындайды

2-қадам

- Саяси партияның тиісті филиалы (өкілдігі) жоғары басшы органының шешімі азаматтың партиялық тізімге енгізуге келісімі туралы өтінішімен бірге тиісті АСК-на жіберіледі
- Ешкім біреуден артық сайлау округінде кандидат болып ұсыныла алмайды

3-қадам

- Партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялар өз қаражатынан ЖАО шотына партиялық тізімге енгізілген әрбір адам үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ең төменгі жалақының бес еселенген мөлшерінде сайлау жарнасын енгізеді

4-қадам

- УСК партиялық тізімге енгізілген кандидаттар мен олардың жұбайларының кірістері мен мүлкі туралы декларациялар тапсырғаны туралы анықтамалар ұсыну
- Кандидат пен оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған кірістері мен мүлкі туралы мәліметтердің анықтығын Мемлекеттік кіріс органдары кандидат тіркелген күннен бастап 15 күн ішінде тексереді

Мәслихат депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін тіркеу

Егер сайлауды тағайындау кезінде өзгешелік белгіленбесе, партиялық тізімдерді тіркеу сайлау күнінен екі ай бұрын басталады және оған 25 күн қалғанда жергілікті уақытпен сағат он сегізде аяқталады.

Партиялық тізімдерді тіркеу құжаттардың толық пакеті болған кезде ғана жүргізіледі

Партиялық тізімдер тіркелгеннен кейінгі жетінші күннен кешіктірмей, АСК БАҚ-та саяси партияның атауын және партиялық тізімге енгізілген адамдардың санын, сондай-ақ партиялық тізімге енгізілген әрбір адамның тегін, атын, әкесінің атын, туған жылын, атқаратын лауазымын (жұмысын), жұмыс орны мен тұрғылықты жерін көрсете отырып, тізімге тіркеу туралы хабар жариялайды.

Мәслихат депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімін тіркеу үшін қажетті құжаттар

- ✓ Саяси партияның тиісті филиалы (өкілдігі) жоғары басшы органының партиялық тізімді ұсыну туралы хаттамасынан үзінді көшірме
- ✓ Саяси партияны уәкілетті органда тіркеу туралы құжаттың көшірмесі
- ✓ Азаматтың партиялық тізімге енгізуге келісімі туралы өтініші

- ✓ Партиялық тізімге енгізілген әрбір адам туралы өмірбаяндық деректер
- ✓ Саяси партияның сайлау жарнасын енгізгенін растайтын құжат

- ✓ Кандидат пен оның зайыбының (жұбайының) кірістері мен мүлкі туралы декларацияны тапсырғаны туралы Мемлекеттік кіріс органының анықтамасы (әрбір кандидатқа)
- ✓ Партиялық тізімге енгізілген адамның осы тізімді ұсынған саяси партияға мүшелігін растайтын құжат

Партиялық тізімді тіркеуден бас тарту және тіркеу туралы шешімнің күшін жою үшін негіздер

АСК-ның партиялық тізімді тіркеуден бас тарту немесе тіркеу туралы шешімінің күшін жою үшін негіздер

саяси партияның партиялық тізімді ұсыну қағидаларын бұзуы, тіркеу үшін қажетті құжаттарды бермеуі

партиялық тізімді ұсынған саяси партияның, ол ұсынған кандидаттардың, оның сенім білдірілген адамдарының сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін, сайлау күні не оның алдындағы күні жүргізуі

соттың кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірілген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделіне нұқсан келтіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтауы

барлық партиялық тізімнің 50% - дан астамын құрайтын адамдардың партиялық тізімнен шығуы

партиялық тізімін ұсынған саяси партияның немесе оның сенім білдірген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін соттың анықтауы

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда

Партиялық тізімге енгізілген адамды осы тізімнен шығару туралы шешімді АСК қабылдау үшін негіздер

партиялық тізімге енгізілген адамның ҚР Конституциясымен және «ҚР сайлау туралы» Конституциялық заңымен кандидатқа қойылатын талаптарға сәйкес келмеуі

декларацияны тапсыру сәтінде Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған кірістері мен мүлкі туралы мәліметтердің анық еместігін анықтау

партиялық тізімге енгізілген адамның сайлау алдындағы үгітті партиялық тізімді тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін, сайлау күні не оның алдындағы күні жүргізуі

партиялық тізімге енгізілген адамның өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымдық немесе қызмет жағдайын пайдалануы

партиялық тізімге енгізілген адамның немесе оның сенім білдірген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін соттың анықтауы

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда

Мәслихат депутаттарын сайлау қорытындыларын белгілеу және жариялау

